

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cijena: na godinu K 12. — Za pò godine K 6. — Za Šibenik na godinu donošanjem u kuću K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi tiskaju se po 16 para peti redak ili po pogodbi, te se primaju samo oni, koji se unaprijed plate. — Priobćena pisma i zahvale tiskaju se po 20 para po peti redak. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi ne vraćaju

Riešenje mješovitog povjerenstva o obćinskim izborima u Gornjem Primorju.

Odbornici stranke prava u Gornjem Primorju primili su mjeseca veljače t. g. spis 12. veljače t. g. Br. 2873 c. k. kotarskog poglavarstva u Makarskoj, u kojem je rećeno, da je mješovito povjerenstvo u sjednicam 26., 27., 28., 30. i 31. sijećnja odlučilo o utocima prikazanim proti obćinskim izborima, obavljenim mjeseca lipnja 1910. u Gornjem Primorju, i preinaćilo izpadak tih izbora u sva tri tiela proglašivši izabranim pravaške protivnike; na koncu je pak u spomenutom spisu rećeno, da si mješovito povjerenstvo pridržava, „da obrazloženu razsudu kašnje dostavi“.

Moram primjetiti, da se taj spis ne pozivlje na nikakvu odluku ili nalog namjesništva, koje bi bilo jedino nadležno, da dokumentira riešenja mješovitog povjerenstva, nego da se taj spis prikazuje kao neka prosta obavijest strankam, pošto ne nosi obilježja formalnog odpravka riešidbe. Iz tog spisa se razabire, da se je mješovito povjerenstvo bavilo sa stvarima u tim i tim sjednicama, ali, osim što nema motivacije, ne razabire se ni nadnevak ni broj riešenja. Odatle, kao i iz napomene, da će se obrazložena razsuda kašnje dostaviti, sledi, da mješovito povjerenstvo nije još izdalo formalno krepostnu razsudu, proti kojoj bi stranka mogla da ustane tužbom na upravno sudište.

Trebalo je dakle čekati, dok bude izdana „obrazložena razsuda“, to jest formalno valjana riešidba, jer je u „pravničkom svijetu nepoznat pojam „neobrazložene razsude“. Razsuda u sebi predpostavlja obstanak i ocjenu stanovitih razloga. Sasvim novi juridićki oblik „neobrazložene razsude“ uveden je eto u praksu od mješovitog povjerenstva za obćinske izbore.

Razloge ili „obrazloženu razsudu“ čekali smo, ali je još nismo doćekali. Ima evo dva mjeseca, da se je mješovito povjerenstvo bavilo obćinskim izborim Gornjeg Primorja, pa još nije gotova, a još manje dostavljena ta „obrazložena razsuda“. Ovo je nešto dosle nevidjena i toli teška, da se mnogim ne da vjerovati, da je što takova moguće.

Ali ima druga, još teža, to jest, da je neobrazložena razsuda odmah bila izvršena, jer je brže bilo prvo 20 veljače t. g. bilo ustolićeno nametnuto obćinsko zastupstvo u Gornjem Primorju.

Rekao sam „neobrazložena razsuda“, jer zapravo ne znam, kako bi inaće prozvaao onu odredbu, uslied koje je bilo ustolićeno obćinsko zastupstvo pronadjeno od mješovitog po-

vjerenstva, kad uobće jedna bar formalno zakonita razsuda još ne postoji. Mi nemamo već jednu obavijest, izdanu, kako po „voj izgleda, neodvisno od c. k. kotarskog poglavarstva u Makarskoj, koje nam jamći, da je mješovito povjerenstvo u šest dana (koliko je dragom Bogu trebalo da stvori svijet) pronadilo drugo obćinsko zastupstvo mjesto onog izabranog od naroda. I to je sve.

Da čitatelji, koji nisu pobliže upućeni u poslove obćinskih izbora, uhvate svrhu i posledice toga žurnog ustolićenja i izvršenja razsude koja ne postoji, — dosta je napomenuti, da po §. 18 a. b. obć. Izb. Prav. na 20. veljače do 6. ožujka imaju se izložit i izborni imenici i kazala o njihovim promjenam na javni pregled; da kroz to vrijeme, biva do 6. ožujka, stranke imaju pravo prikazati svoje tužbe proti istim; da je obćinsko upraviteljstvo dužno, da rieši te tužbe do 20. ožujka, te da u ovaj dan imaju se imenici na novo izložit za osam dana, kroz koji rok mogu se prikazati utoci na kot. poglavarstvo proti odlukam obć. Upraviteljstva.

Trebalo je dakle postupiti žurno! Novo upraviteljstvo bilo je ustolićeno na 16 veljače, jer je isto pružalo bolje jamstvo, da će nepristrano voditi poslove obćinskih izbora nego li jedan politićki komesar. Da se je mješovito povjerenstvo ustrijlo bar dok skrpi kako-takvu razsudu . . . obrazloženu, bio bi prošao eto i rok izloženja izbornih listina; utoke bi bio riešio koji nepristrani komesar . . . a onda ni obrazložena razsuda valjda nebi ništa pomogla. Uspješnije, moralnije i za vlast dostojanstvenije bilo je upotrebiti onu drugu vrst razsude, biva neobrazloženu!

Taj postupak ima i drugi uspjeh, koji silno diže ugled mješovitog povjerenstva, te zadnje molbe u poslied obć. izbora: to jest onemogućuje navriemni prihvati jednog izimnog pravnog sredstva, pritužbe na upravno sudište. Pa da sa našim javnim odnosim ne možemo biti zadovoljni!

Je li mješovito povjerenstvo u istinu u ono 6. dana odlučilo, da preinaći izpadak izbora u Gornjem Primorju, to ne znamo po nikakvom uredovnom saobćenju nadležne vlasti. Ali izgleda da jest obzirom na gorispomenutu obavijest Kot. Poglavarstva u Makarskoj, obzirom na viest, i obzirom na fakat, da je bilo ustolićeno od njega navodno pronadjeno obćinsko vieće.

Predpostavivši da je takova odluka ili, kako je gospoda nazivlju, razsuda bila prihvaćena, red je, da se š njom pobliže pozabavim. Pitat će ukogod, kako je moguće upuštati se u kritiku jedne razsude, kad ti još razlozi, na

kojim se ista temelji, nisu poznati? — Sa razlozim razsude ne mogu se baviti, jer mi nisu poznati, jer nisu nikomu još bili priobćeni, i jer se još kuju. Otvratit ću se samo na pozitivni dio razsude na temelju obavijesti kot. poglavarstva izdane, kako sam gore naveo, odborimim stranke prava.

Mješovito povjerenstvo preinaćilo je izpadak izbora u sva tri tiela. To je samo po sebi gruba povreda zakona, koji ne daje povjerenstvu takovu vlast, da može u sva tri tiela, dakle sasvim preinaćiti izpadak izbora.

Odnosna stavka zakona, gdje je govora o preinaci izpadka izbora glasi ovako:

Pronadje li mješovito povjerenstvo, da obzirom na glasove protuzakonito neubrojene, ili primijene od izbornog povjerenstva, izpadak izbora u kakvom izbornom tijelu razlićit je posve ili djelomice od onoga proglašena od izbornog povjerenstva, — to preinaćuje prama pravoj većini izpadak izbora, u koliko ništovni razlozi nebi zahtjevali uništenje ili cijelog izbornog čina ili izbora odnosno izbornog tiela. (§. 33. III. kitica Obć. Izb. Reda.)

Težište pitanja stoji u riećim „u kakvom izbornom tijelu“. Talijanski tekst ili formalno bolje, prevod glasi: „in qualche corpo elettorale“. Ovo naglasujem, jer je poznato, da je sastavljaću tog zakona bio pri sastavljanju mjerodavna talijanski jezik.

Dakle zakon uoblaćuje na preinaku izpadka izbora samo u „kakvom izbornom tijelu“ — „in qualche corpo elettorale“ — ako je izpadak izbora drugaćiji, nego bio po pravu imao da bude. Tu zakon predvidja jednu izimnu mjeru, koja se može upotrebiti za koje pojedino izborno tielo, ali nipošto i nikada za slučaj, da je izopaćen izpadak izbora u sva tri tiela, biva *cielokupni izpadak izbora*. U ovakvom slučaju ne ostaje mješovitom povjerenstvu drugo, nego da uništi cijeli izborni čin, ali nipošto nije po zakonu vlastno, da *cielokupni izpadak izbora* izpravi, dotiće preinaći.

Rieći: „u kakvom izbornom tijelu“, „in qualche corpo elettorale“ izključuju absolutno cielokupnost. To sam zakon izrićito veli kad nastavlja . . . „ako ništovni razlozi nebi zahtjevali uništenje cijelog izbornog čina.“

Obćinski izborni pravilnik ne predvidja ni taksativno ni primjerice razloge ništavosti izbornog čina, kao što ih n. pr. predvidja gradjanski i kazneni postupnik. Ali će svaki razboriti ćovjek, pa i ne bio pravnik, razumjeti, da većeg razloga ništavosti pri izboru ne može da bude, do li izopaćenje cijelog izbornog izpadka ubrojenjem nevaljanih i odbijanjem valjanih glasova. Ako se radi tih razloga ne bi imalo da uništi cijeli izborni čin, ne znam težih raz-

loga, radi kojih bi se uništiti mogao, niti radi kojih bi se moglo uporabiti ona zadnja taćka citirane III. stavke §. 33. Iz. Pr. o ništenju cijelog izbornog čina. —

Rieći „u kakvom izbornom tijelu“, „in qualche corpo elettorale“ bile bi inaće u zakonu suvišne, i bila bi prosta glupost, kad ih se ne bi tumaćilo kao izimnim uoblaćenjem na preinaku izpadka samo kojeg pojedinog izbornog tiela. Zakonodavac bio bi ih sasvim izpušio, da je namjeravao i htio uoblaćiti mješovito povjerenstvo na preinaku sveukupnog izpadka izbora; a tad bi stavka jednostavnija glasila: „Pronadje li . . . da je izpadak izbora razlićit . . . preinaćuje ga prama pravnoj većini . . .“. Tu bi umetnuće rieći „u kakvom izbornom tijelu.“ — „in qualche corpo elettorale“ bilo naravno izostalo.

Zakonodavac je naprotiv sasvim razborito izključio slučaj mogućnosti, da se preinaći cijeli izpadak izbora. Promislite samo u slučaj, da se pri izborim poćinaju takove strahote, da se ubrajaju nevaljani glasovi, da se odbijaju valjani, da vlada takova nezakonitost, takova pristranost, takovo nasilje pri izborim, da se izkrivljuju, misificira cijeli izborni čin. Koji je taj zakonodavac, koji u tom slučaju ne bi odredio da se uništi sav izborni čin, i da se obave novi zakoniti izbori? To bi zahtjevala najelementarnija pravica i ugled vlasti pred narodom.

Držim da sam tim nedvojbeno dokazao nezakonitost neobrazložene razsude mješovitog povjerenstva i to ne dirajuć u njezine razloge, koji svijetu još niesu poznati. Pošao sam naima sa njezine predpostavke, da je zbilja pravi izpadak izbora razlićit od onog proglašenog pri izborim. Razsuda je svejedno nezakonita; nezakonito je izvršenje iste; nezakonito je postumno sastavljenje razloga, nezakonito je ustolićenje nametnute obćinske uprave; nezakonito je vodjenje posala od strane iste; nezakonita je uzraka urućenja razsude.

Ćemu toliko otezanja u izdanju one druge, biva obrazložene razsude? Ta službeni listovi hrvatske stranke znali su doniet — bilješkam iz noteša jednog gospara — taćno i potanko, koliko je bilo glasova većine za pravaške protivnike, to jest, koliko je mješovito povjerenstvo pronadilo da imaju većine. Kad izadje obrazložena razsuda vidit ćemo, je li taj službeni izvještaj prvo sastavljenja razloga bio taćan. Nego, kad su jednom ustanovili, koliko protivnici imaju većine, onda je najlaćnja stvar staviti na papir obrazloženu razsudu. Ćemu toliko otezanje? Zašto jedan ćinovnik na namjestništvu razbija glavu, da skrpi razloge, a

Povjest grada Šibenika.

Piše Ćop Petar Kaer.
(Nastavak.)

Nazad godina gorispomenuti gosp. Baranović kopajuć u podrumu rećene kuće naišao je na temelje stare zgrade koja po predjelnim zidovima naliećila je samostanskim ćelijama. Vriedi napomenuti da temelji te zgrade, po kazivanju oćevidaca, zapremijivali su dosta veliki prostor, dopirali su t. j. do blizu iztoćnog zida današnje ograde starog ukopalista oko ćupnićke crkve Varoša.

Ova bitna ćinjenica u prilogu je našemu razlaganju o prvobitnom položaju Crkve Manastira i Ukopalista povrh nadošlih Franovaca u Šibeniku.

O djelovanju prvih franovaca u Šibeniku nemamo tudobnih pisanih uspomena, ali nije ih muka nadomjestiti ako uvažimo ono što se o njima znae da su djelovali i dostigli u drugim stranam gdje su doprli.

„Toliki zanos, piše Frano Prudenzano, pobudi svuda kod naroda novi red sv. Frae, da se je ne samo niži puk jagmio, ićući da obuće pripriestite haljine sv. Frane već i isti velikaši onoga vieka prećudnovati primjer davahu. Mogli bismo nabrojiti na stotine kralja i ćesara, njihovih zarućnica i sinova, pa i drugih knezova i velmoža koji su jatomicu zaglijivali ovaj red. Napominjemo samo

kako mnogi iztoćni vladari, od sinova sv. Frane na kršćanstvo obraćeni, ostavljaju priestolja i mekoputnosti a prihvaćahu siromašno i pokorno življenje. Liepo nam je i milo zato pogledati kako mnogi od austrićjskih cara i carica sa njihovim plemenitim sinovima; pa onda neizbrojni kralji i vladari: Francuske, Novare, Napulja, Sijećije, Savoje, Španjolske, Portugalske, Ugarske, Ćeske, Poljske, Švedske i Danske, Englećke, Irske i Skotske, Jeruzolima i Cipra, Hrvatske, Dalmacije, Bosne, Srbske, Bugarske, Kandije, Armenske i Indije, ćudnim zanosom ostavljahu presjajna priestolja i hiećna blaznenja svojih podlih udvorica, hrleći pod osinj otajstvene palme, traćeći pravi mir i opoćitak. Hitiće sa sebe kraljevski plašt i sjajnu krunu, izuše se i svoje bokove opasaće priprostim konopćićem. A njihov zarućnice ostavljahu dvorski sjaj sa razkošjem, podjoše u samostan i ubrojše se medju plemenite kćeri S. Klare. Oni pak koji na svomu mjestu ostadoše, zagriše pravilo Trećeg reda i postadoše pravim uzorom praviećnosti, blagosti, dobrotvornosti i iskreni savjetnici svoga naroda.“¹⁾

Po isti naćin kad su svietli kriesovni redova sv. Frane doprli u Šibenik morali svojim sjajom

zaneiti naše velikaše i velmože da i ne govorimo o nićemu pućanstvu.

Velmožni i silni knez Domaldo Kaćić sin Saracena doživlona i nasljednog kneza Šibenika, vidieći kako je sa vistine na kojoj sjeo, tako nizko padnuo, pod svoje stare dane prigrlit red sv. Frane, te ostriećenim vlasti, hrpapvom odiećom, opasan konopćićem umire god. 1240 naredjućući da ga ukopaju u franovaćkoj crkvi sv. Frane u Trogiru.

Iz uboćne i skromne ćelje samostana sv. Frane u Varošu na bieloj mazgi upućuje se god. 1298 ponizni Fr. Martin „Rabljanin, Ćda kao prvi zakoniti biskup Šibenika zasjedne svoju stolicu u crkvi sv. Jakova. — Taj se obred ustolićenja isćavao sve do danas.

Poćetkom XIV. vieka bani Šubići sagradiše samostane u Bribiru i u Skradinu i za onoga u Bribiru pozvaše franovce iz Šibenika da ga napućuju. Za onoga sv. Ivana u Skradinu dobiše dozvolu od Pape Ivana XXII na 25 lipnja g. 1320 da ga može državnik hrvatske (de Slavonia) provincie primiti i u istomu nastaniti svoje fratre.

U Skradinu u ono isto vrijeme bio je i koludrićki samostan sv. Klara, koji naćini Urša barunica, žena Pavlova, a mati bana Mladina, u kojemu bijaše se zakoludrićila Stana, sestra bana Pavla i u njemu sveti život provodila.

¹⁾ Vidi: Frano Prudenzano: „Francesco Ć Assisi ed il suo secolo“ Napoli 1882 p. 173. O Petar Krst Baćić „Rukovet Serafinskoga Ćvica“ Split 1884 str. 50—51. 62—65.

nemože da dodje kraju ni u dva mjeseca uza sve pospješnice?

Ne, obćinski izbori u Gornjem Primorju nisu bili nezakoniti; nije hrvatska stranka dobila naime većinu, nego pravaška; nisu se upotrebljavala nasilja proti pristašam hrvatske stranke, nego proti pravašim. Ja sam lani prigodom tih izbora tri put prosvjedovao kod bivšeg ministra radi nasilja, koja se je počinjalo proti pravašim. Izbore je vodio vladin i odborov povjerenik. Na biralištu je bilo 36 žandara, koje je politička vlast upotreblila proti pravašim, koji su bili izloženi i napadanim i uvredam i svakim mukam.

Ovdje ću samo napomenuti, da je obćina Gornjo-Primorska matena, da broji nešto preko 4000 duša. Izbori trećeg tiela trajali su *punih osam dana*, oni drugog tiela sa neznatnim brojem birača trajali su dva dana. Nek se promislili, kojim su mukam i dangubam bili izloženi pravaši, čija su sela *vele udaljena* od birališta.

I onda dolazi mješovito povjerenstvo i preinačuje celi izpadak izbora. Ništa mu ne smeta, što ne može da pri izdanju odluke navede i razloge; ne obazire se da je ono najviše sudiste u obćinskim izbornim poslovim; ne promišlja, da su se izbori vodili od jednog povjerenika po izbornim imenicim zaleglim još godine 1909; ne uvidja da pravednost, dostojanstvo vlasti, upravna shodnost, mir i poredak u narodu i zahtjevaju, da se sudi pravedno, te, imali nezakonitosti, da se tome stane na kraj, da se provedu zakonito i nepristrano drugi izbori.

Nu čemu sve to? U današnjim našim javnim prilikam odviše je smjelo tražiti što takova, kad uztrpljiva stranka ne može ni u dugom razmaku od dva mjeseca da dobije razloge jedne već izvršene rasude! Težak je to porodaj, priznajem. Ali čete li, gospodo, morati dati. U nizu počinjenih bezakonija nije doista ovo ni prvo, ni najteže, možda nije ni najzadnje; ali carstva u zemlji ne čete tim sredstvim održati; vidite li kako vam propada.

Dr. Ante Dulčić
hrvatski zastupnik

Političke vesti.

Kriza u Austriji. Kriza stupila je sada u odlučujući stadij. Prošla dva blagdana pregovarao je Bienerth sa Česima i Slovencima glede mirnoga sporazuma, ali nije došlo do rezultata. Bienerth izvjestio je u odlučnoj posebnoj audijenci vladara o položaju i naglasio, da sada ne može češkim željama udovoljiti. Kako pozvano uvjeravaju, kralj je stanovište Bienerthovo odobrio i podielio svoje odobrenje za razpust carevinskog vieća.

Bienerth je već poslao pismo predsjedniku parlamenta, u kojem je odluka kraljeva, s kojom se parlament odgađa. Razpust će uzslidit kroz kratko. U upućenim krugovima drži se, da će Bienerth podneti formalnu ostavku. U vanparlamentarno doba s § 14. uzakoniti će se budget, zajam od 70 milijona itd.

Riešenje talijanske krize. U petak je pala odluka glede riešenja talijanske krize. Lukavi političar i Piemontez Giolitti po peti put privuča listinca ministra predsjednika i misiju, da sastavi kabinet, koji bi imao konačno provesti reformu izbornog reda, radi kojega su morala demisionirati dva kabineta. Giolitti je kroz zadnjih deset godina bio uvijek gospodar situacije u Italiji. Svi dosadašnji ministri predsjednici pripravljali su mu tako rekući mjesto, na kojem će on što lagodnije moći sjediti — Giolitti je imao više konferencija sa socijalističkim vodjom Bissolattiem, koji je bio i kod kralja u audijenci, dakako za dokaz svojeg demokratizma u skroz obićnom građanskom odietu. — „Tribuna“ javlja, da će novi kabinet

Imedju tih bijaše i O. Nikola od šibenske stare plemićke obitelji Tavelića ili Tavilića, pobožni redovnik, koji od prve mladosti Bogu se posvetio pokorom, molitvom i izglednim bogoljubstvom. Da se još jače okriepi u tim kriepostima podje u Asiz, gdje je sv. Frane bio sakupio oko sebe svoje prve učenike. Tu je za neko vrijeme, kako svjedoči uklesani nadpis u onoj crkvi, provodio pokornički život.

„Qui fecit penitentia Fr. Nicolò da Sebenico“.
Otalen vrati se u svoj zavičaj. Knezovi Šubići doznajući za njegovu svetost, ulože sav njihov upliv kod starešine reda, da ga dobave za samostan u Bribiru što i postignuše. Sada se bl. Nikola našao u sred svoga hrvatskoga naroda. U Asisu bl. Nikola naučio se još bolje ljubiti i žrtvovati se za svoj narod, jer sv. Frane, ako je vas svet ljubavju htio zagrliti, on je najviše Italiju i svoj grad Asiz ljubio. Nahodeći se sv. Frane u Asizu na skončanju života, htjede prije pozdraviti se sa svojim zavičajem. Njegovi ga duhovni sinovi na ruke di-

biti ovako sastavljen: Giolitti predsjedništvo i unutarnje poslove; Markeze di San Giuliano spoljašnost; Fanochi pravosudje; Spingardi rat; Cagnolini mornaricu; Bissolati poljodjelstvo; Sacchi javne radnje; Faecho financije; Credaro nastavu; Bozzi poštu. — Ovo će biti prvo ministarstvo talijansko, u koje ulazi i socijalista.

Ruski ministar Stolipin koji je bio caru podnio svoju ostavku, morao je istu na izričitu carevu želju povući te ostaje i na dalje na svom mjestu.

Ultimatum Rusije Kini. Ovo dana je odposlan kineskoj vladi sa strane Rusije ultimatum u poznatom njihovom sporu. Ne usvoji li Kina zahtjeve ruske to će, sva je prilika, doći do ratnih zapletaja.

Monarhistična urota u Portugalu. Iz Lisabona se javlja, da je ovo dana u Lamegu otkrivena čitava urota monarhistična. Ustanovilo se je, da je urotička organizacija razširena medju vojnicima te su radi toga, osim civilnih osoba i činovnika, bili uapšeni mnogi častnici. U samom Lisabonu napetost je velika, jer narod nezadovoljan sa današnjim režimom. Svi radnici, osim željezničara, stupili su u štrajk, tako, da je i vojska morala posredovati. Cielu Lisabon izgleda kao da je u ratnom stanju. Dapače bilo je i pucnjave.

Ustanci u Meksiku nikad ne svršavaju, tako da se već govori o ostupu predsjednika Diaz.

Naši dopisi.

Sinj, 23 ožujka.

I „Nar. List“ pod kirijom naše „ujedinjene cetinske opozicije“! Otvorio im i on, kô i „N. Jedinstvo“, stupce glupim i neslanim pisanjima i prigovorima. Upekla ih načelnikova izjava odnosno izbornih imenica; pa, kad ju ne mogu pobiti, onda ju tumače na svoja i izvrcu joj smisao. A što je samo njih dostojno, navode iz nje ono, česa u njoj ne ima.

Načelnik nije izjavio, da upravitelj Duré „nije izvršio reviziju izbornih imenica“ i da je „mimošav odnose odredbe, sastavio nove imenice“. To načelnik nije mogao utvrditi, jer ne odgovara istini, kojom se on i samo njome služi privatno i uredovno. Protivno dakako, nego je to bilo — u staroj eri!!! Upravitelj Duré učinio je ono i onoliko, koliko su mu naložile nadležne vlasti i nalagale odnose zakonske odredbe. Da je, dato e non concessio, u imenice upisao same birače „ujedinjene opozicije“, ova ne bi prigovorila ništa, jer bi samo tako mogla doći do cilja (pardon: jasala)!

Dalje pita „opozicija“ dopisom 16 tek. u br. 22 „Narod. Lista“: koliko je bilo lani, a koliko „poreznih preinaka“ ove godine. Odgovaramo: koliko ih je kod Obćine priobćio e. k. Porezni Ured. Za svaku, što bi ju Obćina bila izostavila ili dometnula, spremni smo dati opoziciji, što god zaišće i isto tako i za svaku alteraciju imenica, sa strane današnje obćinske uprave!

Mudre glave opozicije idu i dalje i prigovaraju, da su oni našli u imenicam više stotina mrtvih (od 15.000!) i mi smo! Ali vi otdud zaključujete, da tko je u izbornim imenicam ne smije umrijeti; ili umre li, da ga Obćina iz ureda mora brisati i zamieniti nasljednicima! Dakle bez utoka i odnosnih izprava je i te de? Odgovaramo: ne budite odviše smiešni. Za to su godišnja oglašnja i izloženja imenica, skopčana s odnosnim pravima i dužnostima, što ih zakon pruža obćinarima i od njih iziskuje. Što se motate i izmotajete s imenicam itd.! Kako vam je, tako nam je — u tom pogledu. Budite iskreni i priznajte svoju gototinju i ubožnost duha i broja birača; inače izaspite pred cetinski puk vaša djela obćinska, a mi ćemo naša, pa pučka vaga kud pritegne. Ne čete li vi, mi ćemo i vaša i naša, imedju

goše, a on pružio ruke, blagoslovi svoj grad i za vada se s njim oprosti; te tako je izgledom pokazao, koliko je rodoljubljan, a htjede da i njegovi redovnici budu svaki u svojoj otadžbini uzorni rodoljubi.

Razpaljen tim rodoljubnim duhom, bl. Nikola pita i postigne poći u Bosnu, da tu propovijeda hrvatskomu narodu vjeru Kristovu i da ga odvraći od bludnja Bogumila.

U Bosni proslledi za dvanaest godina svetim življenjem i korisnim propovijedanjem apostolat poslanstva, dok željan, da krv svoju prolje za ljubav Spasitelja, bi na svoju molbu poslan od starešine u Palestinu, gdje u Jeruzalemu utamničen od Turaka i za tri dana stavljen na žestoke muke, na 13. studenoga 1391. bio je pogubljen za svetu vjeru.

Francovi štiju blaženoga Nikolu Tavelića kao diku i mučenika svoga reda. Konventuali, kao sina svoga samostana, a Šibenčani kao ponos i zaštitnika svoga grada.

kojih razlika je ona koja je imedju noći i dana! To vam odporučuje na sva vaša brbljanja po novinam — današnja obćinska stranka.

Iz hrvatskih zemalja.

Željezničarka pragmatika. U nekidaš-njoj sjednici peštanskog sabora hrv. del. Radičević dao je na magjarskom jeziku izjavu u hrv. delegaciji, u kojoj se pita vladu, kada će biti podastrija zakonske osnove o željeznicama. Hrvati zahtjevaju na ovo jasan odgovor, prije nego udju u proračunsku razpravu. Usled toga je Khuen glede odgovora konferirao sa Tomašičem. U drugoj sjednici rieč uzima grof Khuen-Herdevary, koji se najprije bavi narodnostnim pitanjem, a konačno odgovara na upit zast. Radičevića. Khuen konstatira prije svega, da je zakon o željezničarskoj pragmatiki od godine 1905. kratko vriema nakon što je stupio na snagu, pokazao se u mnogom pogledu površnim i pogriješnim, pa je već prvašnja vlada obratila se na ravnateljstvo državnih željeznica, pozivljući ga, da vladi točnim izvješćem, u kojem će biti sve manjkavosti željezničarske, pomogne u tom pravcu odstraniti sve nedostatke. Nakon što je to izvješće vlada primila odmah je uvidila, da se zakon o željezničarskoj pragmatiki mora svestranom preinaci podvrći, jer se je u praksi u mnogom pogledu, a jednako i u jezičnom pogledu, pragmatika pokazala neprovedivom. Za to namjerava vlada na jesen (?) podastrijeti novu zakonsku osnovu, u kojoj će se uzeti u obzir na sve potrebne, pa i jezične preinake. Govornik izjavljuje, da se ova odluka vlade nikako nesmije promatrati sa gledišta stranačko-političkoga, nego da je to lih stvar obćega mira. Ne bude li moguće da na jesen novu zakonsku osnovu o pragmatiki dovršiti, to će vlada jezične dispozicije glede magjarskoga i hrvatskoga jezika naredbenim putem u život privesti.

Na koncu svoga razlaganja izjavio je ministar predsjednik, da se predlogu zast. Gies-sweina u predmetu razoružanja podpuno priključuje. Khuenova razlaganja primljena su od hrvatskih delegata neobično velikim zadovoljstvom, dočim su magjarske oporbe stranke, a naročito Kossuthova, vrlo nezadovoljne.

Iz grada i okolice.

ŠIBENSKA TRGOVAČKA MORNARICA.

Prema netom objelodanjenim službenim podatcima, koji slove za god. 1909. broji sveukupna trgovačka mornarica u gradu Šibeniku 130 ladja sa 903, bačve 329 momčadi i 1.946 konjskih sila.

Pogledom na vrst ladja sačinjava šibensku mornaricu: 1 parobrod velike i 9 male kabotaže sa ukupno 678 tonelata, 1946 konjskih sila i 58 momčadi; zatim 3 jedrenjače male obalne plovidbe od 61 bačva i 5 momčadi, nadalje 19 ribarskih brodova i 98 numeriranih čamaca od ukupnog objama od 264 tonelate sa 266 momčadi.

Šibensko trgovačko brodovlje nije doduše više tako znatno, kao što je bilo u starije vrijeme sve do izgradnje kraj-željeznice, ali ono je uzporado sa trgovačko-prometnom važnosti našeg grada počelo opet rasti. U posljednjih dvanaest godina pomnožilo se naime ono za 1 duge i 3 parobroda male obalne plovidbe, a priraslo je u tom razdoblju 14 ribarskih brodova i 9 numeriranih čamaca. Ukupni umnožaj iznosi 27 ladja sa 425 bačava, 1.501 konjskih sila i 80 momčadi. Nazadak izkazuju samo jedrenjače male kabotaže, od kojih su tri uginule, no to je obćenit pojav, koji se kod mornarice na jedra svugdje opaža.

Uz grad Šibenik posjeduju i primoski odlomci njegove obćine znatan broj ribarskih i numeriranih ladja, te se u tom pogledu osobito iziće Krapanj, koji je u obćinskom podružju najbogatiji takovim ladjama, a iza njega dolazi Murter, pa Zlariu, Betina i druga naša pitoma mjesta, koja sva skupa broje mnogo stotina brodova.

Pa. c.
Sa izborne klaonice u Vodicama javljaju nam, da je drugomolbeno bilo zatraženo, na ukupnih 850 izbornika, 210 uvrstaba, što ih porezna vlast nije u svojim tromjesečnim izkazima priobćivala. Svaki utok pokriepjen je brojem posjedovnog lista tražene tvrdke za uvrstbu. Sad je na političkoj vlasti, da pravaše decimira onako, kao otrag šest godina.

Nestašica listonoša. U našem gradu opaža se vrlo neugodno, da je velika nestašica na mjestnoj pošti u pogledu listonoša. Broj njihov je jednak, kakav je bio i otrag deset godina. No mora se uvažiti, da je kroz deset godina promet u našem gradu silno porastao te da je i posao listonoša potrošćen, tako da današnji broj njihov ne odgovara potrebama grada. Radi toga se dešava, da je pri-

manje pošte neredovito i u zakašnjenju, jer malobrojni listonoše, uza svu dobru volju te makar se i lomili, ne mogu da dospiju. Prieka je za to nužda, da upraviteljstvo pošta tome doskoči i odmah poveća broj listonoša, čim će se udovoljiti potrebam grada, a i oblaškati nesnosan i nerazmjern trud samim listonošama.

96 potomaka ostavio je za sobom starac Martin Roca p. Mate koji u dobi od 84 godina preminu prošli ponedjeljak u Vodicama: ženu, 3 sina, 4 nevjeste i 3 kćeri, a ostalo sve unučad i prauučad.

Tečaj u povrtlarstvu započeo je prošlog ponedjeljka u Genovičima Boke Kotorske. Na isti primljeni su tri iz šibenskog političkog kotara: 1 sa Gjevrsaka, 1 iz Zatonu, a 1 iz Vodicu ondašnje „Povrtlarske zadruge“.

Nova školska zgrada tolli potrebita u Vodicama otvara se svečano dojdude subote. Na svečani otvor idju kotarski poglavar i nadzornik. Obćina je pozvala sve mjestne vlasti, a sudjelovati, će i čitavo pučanstvo. Onako liepe zgrade i pomješta riedko je u kojem mjestu pokrajine naći. Sad se zidju nove prostorije i za trorzadnu žensku školu.

Školski praznici. Ministar za nastavu i bogoštovje odredio je, da glavni praznici imaju trajati od 16. lipnja do 15. rujna i to na srednjim zavodima, te pučkim i građanskim školama u mjestima gdje su i srednje škole. Ovaj razpored praznika uvest će se trajnom snagom počevši od naredne godine.

Naučno putovanje. Kako doznajemo, dolazi ovih dana sveuč. prof. dr. Ferdo pl. Šišić iz Zagreba u Dalmaciju, da u raznim našim mjestima obavi neka historička iztraživanja. — Dobro nam došao i u naš Krešimirov grad.

Odjeci iz našeg lista. „Književni prilog“, što ga izdaje Klub hrvatskih književnika u Osijeku donosi u netom izišlom broju sljedeću ugodnu bilješku o literarnim prilozima našeg lista: U „Hrvatskoj Rieči“ javlja se nakon oduše stanke hrvatski pjesnik Dinko Sirovica značajnom pjesmom „Narodnim nametnicima“ i prikazom o Ivanu Krišetu. Stjepan Zlatič liepom prigodnicom „Božić“. Don Marko Vežić pieh krasnim jezikom, kako samooon umije „Porodjenje Gospodinovo u čobanluku“, Janko Baričević pripoviesti ili bolje: karakteristika „Kukavica Mojo“, a Slavica sa mnogo čuvstva crticu „Jedinač“.

Učiteljska skupština. Dne 25. ov. mj. viećali su nastavnici šibenskog kotara u prostorijama mjestne građanske škole, pod predsjedanjem nadučitelja gosp. V. Belamarića. Zapisnik je vodio učitelj V. Vukić. Bilo je nazočno 35 učitelja i učiteljica, a izočni se izpričase i izjavise solidarnost sa zaključcima skupštine.

Dnevni je red bio veoma zgodan, jer je podpunno odgovarao današnjim prilikama.

Tačno u 10 sati predsjednik otvara skupštinu biranom besjedom. Govorio o svrsi učiteljskih društava i „Savezu“ dalmatinskih učitelja. Opisuje stanje učitelja u XX. vijeku i kakove borbe mora izdržati za svagdašnji kruh. Na posljedku pozivlje prisutne na udružjenje, jer će samo udruženi postignuti ona prava, koja im po božjim i prirodnim zakonima pripadaju. U čvrstoj organizaciji — reče — leži nam spas! Otvori se razprava. Sudjelovanje u razpravama bilo je ozbiljno i dostojanstveno. Izmenilo se više govornika, koji jednodušno iztichu prieku potrebu mira, reda i intenzivna rada s lozinkom: Borba za stališka prava. U razpravama su učestvovali: upraviteljica Grizić, Bumber, Kristić, Lokas, Škarka, Vlahović i Vukić. — Pošto su sve tačke dnevnog reda bile marno doraspripravljene, prešlo se na rezolucije.

Učitelj Lokas predlaže:
Učiteljstvo ovoga kotara sakupljeno na skupštini 25 ožujka najtoplje preporuča „Savezu“, da održi najsvežiju ljubav i slogu medju dalmatinskim učiteljstvom, bez razlike stranačkog mišljenja.

Upraviteljica Grizić predlaže:
Učiteljstvo šibenskog kotara živo preporuča „Savezu“, da poduzme najshodnije korake, kako bi se izjednačile plaće učiteljica s plaćama učitelja.

Učitelj Vukić predlaže:

1. Učitelji šibenskog kotara sakupljeni na današnjoj skupštini, izrazuju želju „Savezu“, da se u svakom broju našega glasila uvrsti članak, kojemu će biti svrha, da promiče naše moralne i materijalne interese.

2. Moli se upravni odbor „Saveza“, da se ponovno stavi u doticaj sa centralnim odborom učitelja u Beču, te bi produbili i zainteresovali parlamentat o pravednim zahtjevima učitelja u ovoj poli monarhije.

3. Umoljava se upravni odbor „Saveza“, da prama svojoj uvidjavnosti nastoji, te bi se u našem novinstvu pisalo više odabranih članaka, kojima će biti cilj, da upozna narodno zastupstvo sa školom i radom nastavnika, e da

se pučko školstvo postavi na temelje, koje su novovjekovna izražavanja neumornih i savjestnih pedagoga utvrdila.

4. Učitelji šibenskog kotara odlučite na današnjoj skupštini, da u svakoj prigodi doprinesu na korist društvene blagajne.

Sve su rezolucije bile jednoglasno prihvaćene. Za vrijeme skupštine stiglo je nekoliko brzojava, a čitala se i brzojavna zahvala uč. društvu, od presvj. gosp. Strölla viteza Antuna, pokr. šk. nadzornika, na upravljenju mu čestite prigodom skorajšnjeg odlikovanja. — Presjednik onda diže skupštinu, zahvaljujući na brojnom odazivu.

Ovaj bratski rad prožet ljubavlju i slogom, jamačno će doprinieti stališkoj koristi i napredku narodnom. Dao Bog čim prije!

Pokrajinske vijesti.

Dar „Savezu učiteljskih društava“. Da počasti godišnjicu smrti svoga blagopokojnoga supruga A. Vranješa, c. kr. nadmjernika, gđja. Gjermana Rossi ud. Vranješ, upraviteljica mjestne žen. gradjanske škole, darovala je „Savezu dalmat. učiteljskih društava“ 100 K, na čemu joj podpisani najsrdačnije blagodari.

Središnji odbor
F. Bradić predsjednik
I. Supin tajnik

Ličko-dalmatinska željeznica. O važnosti te željeznice napisao je prof. dr. Havass Rezső opet jednu brošuru, u kojoj sa poznatom svojom stručnom spremom sa magjarskog stano- višta razpravlja o prednostima pruge Ogulin- Gospić-Knin naprama drugom projektu tako- zvane unske željeznice, te spretim dokazivanjem obara tvrdnje zagovaratelja projekta kroz unsku dolinu, koji sa tehničke, toli sa narodno-gospo- darstvene strane. Historijskim podatcima potvr- đuje, da je u drevno rimsko doba po Lici strujala živahna trgovina, te da je već u ono vrijeme sagradjena rimska državna cesta, koja je identična sa sada projektiranom željezničkom prugom, a poznata je činjenica, da su Rimljani uvijek na najprometnijim područjima gradili ceste. Nakon 40-godišnjeg proučavanja i pred- radnja dospjeli smo, izvodi dr. Havass, do toga, da se temeljem nagodbenih razprava od god. 1907. ta željeznica imade graditi; hrvatsko i dalmatinsko javno mnijenje je zadovoljno sa takovim rješenjem tog pitanja, a od kolike će svjetsko-prometne važnosti biti ta željeznica, dovoljno je ukazati na to, da će s njome Spljet doći u zamjerno važan položaj, kao trgovačka luka, koja je blizu Suečkom kanalu te nema sumnje, da će veliki dio istočnog prometa strujati prema Spljetu, koji će tako u dogledno vrijeme postati takmacem Brindisia. S osobitom pohvalom se mora iztaknuti, da pisac dosljedno upotrebljava izvornu hrvatsku nomenklaturu naših gradova, što je prema dosadašnjem iz- kusstvu iznimka kod magjarskih pisaca, a na žalost i domaćih, kad se služe tuđim jezikom.

Za naše učiteljstvo. U sjednici zastup- ničkog kluba, zastupnik Pacher iznio je pred- log za poboljšanje plate stalnim učiteljima puč- kih i gradjanskih škola. On je izradio i osnovu, koja traži za pokrivenje 20 milijuna kruna. Ovaj iznos imao bi se porazdieliti pojednako na sve pokrajine naprama broju stalnih učitelja. Svoj predlog je temeljito obrazložio i dokazao, kako pokrajine uza svu današnju pripomoć države, radi velike skupoće živeža, nису u stanju, da povise učiteljstvu plate kako moraju. Osvrćuć se na osnovu poboljšanja plate držav- nim činovnicima, reče, da ova osnova, očekuje čim prije definitivno rješenje pitanja učiteljskih plata, jer da je ovo jedini način, kojim će se prepriječiti neizbježiva obstrukcija učite- lja, koja prieti u pojedinim pokrajinama. Pred- log je bio poduprt od zast. Marckla, Grossa i drugih, a od Doberniga preporučena u ime Nacional Verbanda, Predlog je predan finančialnom odboru.

Iza savezne (klupske) sjednice podjose predstavnici Saveza: Chiari, Gross Silvester k ministru predsjedniku, kome su stvar prepo- ručili i razpravljali o predlogu Pacheru. Ovaj je uvažio njihove razloge i obećao sjegurno rješenje ovoga pitanja povoljno.

Učiteljstvo Dalmacije može biti harno zastupniku Pacheru, ali je u bojazni, da i kad se poprimi i uvaži njihov predlog, da od svega toga ne će očititi blagodati, ni dobiti preblijene pare, kao što nije dobilo ni od ono 900.000 K. što ih je u ove tri godine dala država. Ovaj novac ulaže se tako, da svak dobije po štogod, a pučki učitelji, za koje je ova svota opredjeljena, ostadoše praznih ruku. Ovakvo dalje nesmije da ide i svjestno udru- ženo učiteljstvo mora da pobiedi i ovom stane na kraj. Žalostno je da ono, što se za njih

daje, njima se pak ne daje, a kud ide, to oni ne traže, samo znaju, da svak prima, a oni ni pare.

Razne vijesti.

100.000 djece kao gostovi prigodom kru- nisanja englezkog kralja. Iz Londona se javlja, da će se najugodnije dojmiti prigodom krunisanja englezkoga kralja poziv, kojim će se pozvati u goste 30. lipnja u kristalnu pa- laču 100.000 djece. Ideja, da se djeca podvore, potiče od samoga kralja prigodom razgovora s kraljicom u Windsoru o krunibenim sveča- nostima. Potankosti o tome nisu još poznate.

Abdul Hamid bjesomučan. Bivši sultan Abdul Hamid zasnovao je ponovno osnovu da pobjegne, ali ni ovaj put mu nije uspjelo. On je nedavno uz pripomoć nekog podmičenog vojnika pokušao pobjeći. Osnova o bjehu sa- znala se je ovako: Jedan propustio je dužnu pažnju, na što mu je jedan od vojnika uzvratio nedoličnim odgovorom. Častnik je uvrijeđen zbog toga čušnuo stražara, a ovaj ga je na mjestu ustrelio. Vojnika su uapsili, te je pri- godom iztrage sve priznao i tako je otkrivena ciela afera.

Abdul Hamida je uslied otkrića zavjere spopalo ludilo u tolikoj mjeri, da su ga mo- rali obući u ludjačku košulju, samo da ne počini kakova zla. Abdul Hamid je u bjeso- mučnosti razbio sve pokušstvo i dozivao pro- kletstvo na mladoturke, koji su ga lišili prie- stolja.

Nadjene lješine u Monte Carlu. U Monte Carlu nadjeno je u jednom od mno- gih klanaca, preko kojih vode veliki mo- stovi, mnogo lješina, koje se već razpadahu. Te lješine bez dvojbe potiču od nesretnika, koje je strast igre dovukla u igračnicu, te su tu izgubili sav svoj novac. Već se je od ne- kog doba osjećao vonj gnjilih lješina u blizini klanca kod Pont Larousse-a. Napokon se obla- sti dadoše na to, da iztraže pomenuti klanec. Očevici pripovijedaju, da su vidjeli posve gole lješine i lješine u prostim sanducima ležati u klanecu. Sve te lješine sakupili su piemontezki radnici, koji se u Monaku rabe za slične službe, te ih pobacali u more.

Vaše zdravlje

čete održati! Vaše slabosti i boli izčeznuti. Vaš vid, živci, ojačat će se, vaše spavanje biti zdravo, a sveobće razpoloženje se opet uzpostavlja, ako pravi Fellerov Fluid m. d. M. „ELSAFLUID“ upotribebite. 12 bočica na pokušaj stoji 5 K franko. Proizvadjac je samo ljekarnik: E. V. Feller u Stubici, Elsatrg. 64. (Hrvatska).

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.) Vlastnik, i izdavatelj i odgovorni urednik: Josip Drezga.

Unajmljuje se stan

u Varošu na liepom položaju sa pet soba i s kuhinjom. — Kroz malo biti će razpo- loživa druga dva stana u sasna novoj kući. Za potanje obaviesti obratiti se Ured- ništvu.

Tiskanice

za obćine i župske urede — dobivaju se — uz vrlo nizku cijenu u Hrvatskoj Tiskari — Šibenik

Austrijansko parobrodarsko društvo na dionice

„DALMATIA“
udržava od 16. jula 1910. slijedeće glavne pruge:

Trst—Metković A (poštanska)
Polazak iz Trsta ponedjeljak u 5 sati poslije podne; povratak svake subote u 6 sati prije podne.

Trst—Metković B (poštanska)
Polazak iz Trsta u četvrtak u 5 sati poslije podne; povratak svake sriede u 6 sati prije podne.

Trst—Metković C (poštanska)
Polazak iz Trsta u subotu u 5 sati poslije podne; povratak u četvrtak u 6 sati prije podne.

Trst—Korčula (poštanska)
Polazak iz Trsta u utorak u 5 sati poslije podne; povratak u ponedjeljak u 6 sati prije podne.

Trst—Šibenik (poštanska između Pule i Zadra)
Polazak iz Trsta svake subote u 6 sati prije podne; povratak u četvrtak u 5 sati poslije podne.

Trst—Metković D (trgovačka)
Polazak iz Trsta svake nedjelje u 6 sati prije podne; povratak svake nedjelje u 6 sati prije podne.

Trst—Vis (trgovačka)
Iz Trsta u četvrtak na polaodni; povratak svake sriede u 8 sati prije podne.

27.VII.10

Okrepljujuće sredstvo za želudačne slabosti

zatim za takove, koji su si poremetili djelovanje želudca, bilo prehladom ili neumjerenošću, bilo uživanjem slane, teško probavljive, prevruće ili prehladne hrane, te si time navikli grčeve, na- dimanje i razne želudačne bolesti, pruža

Baldrianum dr. Engel-a

osobitu pomoć.

Baldrianum pomaže osobito u začetku bolesti, jer predureće teške posljedice kao bezsanicu, vrtoglavicu i druge preznake nervoznosti. Baldrianum je učinjen od najboljeg Samos-vina, djelotnog korenja te sladorade od trešnje i ma- line. Poradi svog sastavka čini Baldrianum re- zovitu stolicu i okrepljuje uobće cijeli organizam. Budući da ne sadržuje nikakovih štetnih sasta- vaka, mogu ga bez pogibelj, koji slabi boleš- nici toli djeća, bezbrižno upotrebljavati. Uzima se u jutro i u večer mala žličica. Djeci i stabi- čima razriedjuje se toplom sladomom vodom. Dohva se u ljekarnama Šibenika, Skradina, Drašća, Tiesna, Biograda na moru, Benkovca te cijele Dalmacije velika boca 4 K, manja 3 K. Ljekarne u Šibeniku razasličaju 3 i više boca Baldrianum Dr. Engela uz snižene cijene po cijeloj Austro-Ugarskoj.

Pazite na patvorine!

Traži se jednostavno:

Baldrianum Dr. Engela.

Hrvatske narodne poslovice

uredio V. J. Skarpa, cijena knjizi broširano K 5.—, a uvezano K 6.—, nabavlja se kod „HRVATSKE TISKARE“ u Šibeniku i u svim knjžarama.

VELIKA ZLATARIJA GI. PLANČIĆ

Vis = STARIGRAD = Velaluka

Hrvati i Hrvatice! Pomozite družbu Sv. Cirila i Metoda!

Jadranska banka u Trstu

Glavna skupština dioničara „Ja- dranske banke u Trstu“, održa- vana dne 18. ov. mj. odlučila je, da se za poslovnu godinu 1910. razdieli

6% NA

dividenda. Prema tome odrezak br. 5 izplaćivati će se na ban- činim blagajnama u Trstu, Opatiji i Ljubljani, počamši od 1. travnja ove godine sa

K 24.—

Trst, 21. ožujka 1911.

Upravno vijeće

Zahtjevajte cigaretni papir

„JADRAN“

U korist siromašne hrvatske školske djece u Zadru

20% od čiste dobiti

Najfinija vrst — Elegantno opremljen

Skladište na veliko:

Hrvatska knjžarnica V. Göszl - Zadar

8-30

Eugen Pettoello

Pribor satova, zlatarskih i optič- kih predmeta i kineskih srebrarija žlica, viljuška i noževa.

Zajamčena izradba sa 90 grama čistog srebra.

Pečata.

Svake vrsti rezbarije u kojoj mu drago kovini.

Bogati ilustrovani cionik. Tvrđičko stalo. ciena.

Šibenik, Glavna ulica, br. 128.

Objava!

Zašto se ne obratite pri kupovanju vaših potrebitina ravno na tvrdu

Jaroslav Xocian

-- Tkaonica i odpravništvo --

Kronove u Met. (Česka).

koji zgotavlja i ima uvijek na skladištu sukna za odjela, zimsko kaputo i t. d. Zajamčeno boje, Kanafasa, platna, fla- nela, ubrusa, ručnika, jastuka, porketa, šifona.

Ciene su najjeftinije.

Naručbe preko 18 kruna šaljem franko.

Tražite uzorke.

Može se dobiti 30 do 40 m. odpadka 3 do 15 m. dugog za 18 K do 25 prema vrsti

- Od odpadaka se ne šalju uzorci. -

Ako Vi

ne možete jesti, te se čutite bo- lestan, to će Vam

lječničko izpitani

Kaiser'ovi

Želudčani

Pferferminckarameli

sjegurno pomoći. Dobiti ćete dobar tek, želudac se opet uredi i ojači. Radi oživljujućih i okrepl- ljujućih svojstva, neobhodno po- trebni na putovanjima.

Jedan omot 20 i 40 filira.

Prodaje:

Carlo Ruggeri, cent. drogerija

i Vinko Vučić, drogerija

u Šibeniku.

Najsavršeniji gramofoni i ploče

sa svakovrtnim komadima osobito hrvatskim

providjeni znakom „Andjao“

TRADE MARK

TRADE MARK

„HIS MASTER'S VOICE“

TRADE MARK

Dobivaju se u knjžari i papirnici:

IVAN GRIMANI

ŠIBENIK, GLAVNA ULICA.

Šalje na zahtjev cionik i popis komada badava.

HRVATSKA VJERESIJSKA BANKA

:: PODRUŽNICA ŠIBENIK ::

Centralka DUBROVNIK. Podružnica u SPLITU i ZADRU
DIONIČKA GLAVNICA 2.000.000 K
PRIČUVNA ZAKLADA U PRITIČCI 250.000

BANKOVNI ODJEL

PRIMA ULOŽKE NA KNJIŽICE U KONTO KURENTU
I ČEK PROMETU; ESKOMPTUJE MJENICE, OBAVLJA
INKASO, POHRANJUJE I UPRAVLJA VRIEDNINE, DE-
VIZE SE PREUZIMLU NAJKULANTNIJE. IZPLATE NA
SVIM MJESTIMA TU I INOZEMSTVA OBAVLJAJU SE
BRZO I UZ POVOLJNE UVJETE.

MJENJAČNICA

KUPUJE I PRODAJE DRŽAVNE PAPIRE, RAZTERET-
NICE, ZALOŽNICE, SREČKE, VALUTE, KUPONE.
PRODAJA SREČAKA NA OBROČNO ODPLAĆIVANJE.
OSJEGURANJE PROTI GUBITKU ŽRIEBANJA. REVI-
ZIJA SREČAKA I VRIEDNOSTNIHPAPIRA-BEZPLAT-
NO. UNOVČENJE KUPONA BEZ ODBITKA.

Velika tvornica tjestenine i mlinice za raznu hranu.

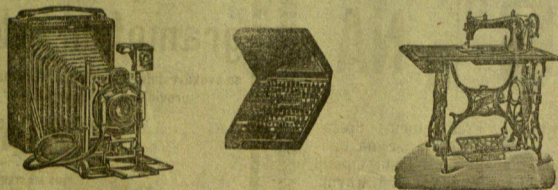
Pomoću najmodernijeg motora
proizvadjaju svake vrsti ovog je-
stiva od najboljeg marseljskog
griza kao i od dobrog i najfinijega
pšeničnoga brašna.

Tvrđka Ivan Šupuk i brat
Šibenik

Kužičara i papirnica Jvana Grimani-a - Šibenik

preporuča p. n. občinstvu svoj veliki izbor hrvatskih, njemačkih, talijanskih i
francuzkih knjiga, romana, slovnica, rječnika, onda pisanih sprava, trgovačkih knjiga,
uredovnog papira, elegantnih listova za pisma i razglednica. Prima predplate na sve
hrvatske i strane časopise uz originalnu cijenu sa tačnim i brzim dostavljanjem
u kuću — Velika zaloha svakovrstnih topljivih, cviker-naočala od najbolje vrsti
leća u svim gradacijama.

Vanjske naručbe obavlja kretom-pošte.

Skladište fotografskih aparata i svih nuzgednih potrebitina. — Preuzimlje naručbe
svakovrstnih pečata od kaučuka i kovine. — Skladište najboljih i najjeftinijih
šivaćih strojeva „Singer“ najnovijih sistema.

Velika tvornica voštanih svieća na paru Vladimir Kulić - Šibenik

Preporuča svoje proizvode p. n. gg. župnicima, crkvinarstvima
i bratovštinama.

Nagradjena prvorazrednom diplomom i zlatnom medaljom
na rimskoj izložbi poljodjelstva i obrtnih proizvoda.

Hrvati! Pomozite „Družbu sv. Ćirila i Metoda“!

TVORNICA PAPIRNATIH VREĆICA

- ANTE ZORIĆ — ŠIBENIK — (DALMACIJA). -

Tvornica je uredjena sa svim potrebnim strojevima
Izradjuje vrećice u svim veličinama i u svim bojama.
Ovo je prvo i jedino domaće poduzeće ove vrste.
Cijene su vrlo umjerene, te domaći potrošioći ne će
imati razloga, da pored domaćeg poduzeća služe.
se iz vana.

- - NARUČBE SE IZVRŠUJU VRLO BRZO I TOČNO. - -

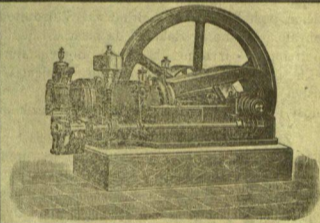
NAJBOLJI NAMJEŠTAJI SNAGE

kao što su motori na plin (gas), benzin, žestu, kameno i sirovo ulje, na mršavi plin,
za obrt.-poljodjelske i električne namještaje snage proizvadjaju

Draždjanska tvornica - - motora na plin - -

(A. G. Dresdner Gasmotoren-Fabrik)

Tražite cjenike i proračune badava.
Dopisivanje hrvatski, talijanski, njemački i
slovenski.

Isključivo glavno predstavništvo, kamo valja upravititi sve upite:

EMANUEL i OSKAR KRAUS

Tehnička poslovnica TRST, Via San Nicolo 2/c.

HRVATSKA TISKARA

(Dr. KRSTELJ i drug - ŠIBENIK)

IZRADJUJE SVE TISKARSKE PO-
SLOVE VRLO UKUSNO, A UZ NAJ-
UMJERENIJE CIENE.

Hrvatska Vjeresijska Banka u Dubrovniku 1910.

PODRUŽNICE: SPLJET, ŠIBENIK I ZADAR.

UPRAVNO VIJEĆE

Prvi potpredsjednik: Arnold Franjo		Predsjednik: Čingrija Dr. Melko		Drugi potpredsjednik: Crnadak Milivoj	
De Giulii Dr. Ivo	Gvozden Rado	Kesovia Mato	Kulmer grof Miroslav	Mitić Božo	Podić Dr. Baldo
Ravnatelj: Gjivić Stjepo			Stjepović Ivo		
			Zago Antun		

IZVJEŠTAJ UPRAVNOGA VIJEĆA.

Slavna glavna skupštino!

Čast nam je, da izvjestimo gg. akcionare o svom radu i poslovanju zavoda, te da položimo glavnoj skupštini račun za isteklu godinu, koja je osma našeg opstanka.

Prvo svega red nam je priopćiti Vam, da smo prema zaključku izvanredne glavne skupštine od 29. maja 1910. proveli povišenje akcionarne glavnice na K 2.000.000, izdanjem 2000 komada novih akcija od nominalnih K 500 svaka, a uz tečaj od K 550 sa 5% kamata, za akcije optirane od starih akcionara i K 600 za akcije na novo supskribirane, te zatražili državnu potvrdu za promjenu pravilnika odnosno povišenja akcionarne glavnice na K 4.000.000.

Prigodom prvog povišenja akcionarne glavnice, g. 1907., opravdali smo tu transakciju time, što je sveukupni razvoj poslovanja, a napose porast uložaka, i s tim skopčanog povjerenje ulagatelja od nas zahvaljujući, da se vjeresijska sposobnost zavoda učvrsti. Ti isti razlozi postojali su prošle godine, možda i u većoj mjeri, te su nas naveli, da Vam predložimo povišenje glavnice, što ste Vi i zaključili. Koliko je pak taj zaključak bio shodan, a povišenje po naš zavod potrebno i korisno, pokazuje nam najbolje razvitak poslovanja prošle godine, koncem koje je cijela povišena glavnica naša izdašne zarade, uprkos tomu, što smo u doba zaključivanja raspolagali znatnim suviškom gotovine. Te činjenice, kao i odziv na koji je naišao naš poziv na supskripciju nove emisije, služe nam nadalje ne samo kao dokaz, da je povišenje bilo provedeno u zgodan čas, nego je i očit znak velikog povjerenja, koje naš zavod uživa među domaćim kapitalistima. Transakcija je potpuno uspjela, te možemo sa zadovoljstvom da konstatujemo, da je III. emisija naših akcija posvema rasprodana. Dobit polučena od prida novih akcija bila je, po odbitku troškova emisije, u smislu naših pravila, dodijeljena pričuvnoj zakladi akcionara, koja je time porasla od K 160.000 na K 235.208,84, kako je iskazano u bilanci.

Što se tiče samog poslovanja, ističemo, da se je i kroz prošlu godinu pokazao svestrani napredak zavoda, te je u svim granama postignut znatno veći promet, koji se zrcali u konačnim računima, te Vam ih prikazujemo.

Uspjeh poslovanja vrlo je povoljan, te nas zadovoljuje tim više, što je u pretežnom dijelu prošle godine vladalo obilje novca i jeftin kamatnjak, te što smo s povećanom glavnicom radili samih pet mjeseca. Naprotiv nam je povišica službenog kamatnjaka koncem godine, obzirom na naša raspoloživa sredstva, dobro došla, te je i na konačni uspjeh povoljno djelovala.

Promatrajuć pako naše dojučašnje poslovanje, razvitak naših podružnica, te prebrđene krize u glavnim industrijama naše pokrajine i parobrodarstvu čvrsto se nadamo, da će uspjeh u nastajnoj godini biti još povoljniji.

Ukupni promet prošle godine iznašao je K 397.468.759,95
a promet u blagajnama 133.312.327,81

Pojedini glavniji računi iskazuju:

Uloži na knjižice:	
uloženo sa kamatama	2.948.417,04
povraćeno	1.150.576,70
stanje 31./12. 1910.	K 1.797.840,34
Mjenice:	
eskomptovano	K 10.627.961,33
naplaćeno	7.396.064,19
stanje 31./12. 1910.	K 3.231.897,14

Papiri od vrijednosti:	
kupljeno	K 2.243.240,82
prodano	1.237.592,40
stanje 31./12. 1910.	K 1.005.648,42
Valute i devize:	
kupljeno	K 2.880.064,60
prodano	2.860.932,73
stanje 31./12. 1910.	K 19.131,87
Predumovi na papire od vrijednosti:	
podijeljeno	K 937.864,32
iskupljeno	574.103,85
stanje 31./12. 1910.	K 363.760,47
Tekući računi:	
uloženo	K 57.049.920,92
povraćeno	56.622.500,19
vjerovnici	K 7.512.808,29
dužnici	7.085.387,56
stanje 31./12. 1910.	427.420,73

Dobitka imali smo K 169.877,87
a kad se odbije prijenos od g. 1909. 19.640,31
čisti dobitak iznosi K 150.237,56

Od toga ima se

a) prenijeti u pričuvnu zakladu akcionara (§ 63. p.)	K 7.511,87
b) pridržati za dividendu 5% od uplaćene akcionarne glavnice (§ 65. p.)	100.000,—
c) pridržati za tantijemu upravnog vijeća (§§ 29. i 65. p.)	4.272,56
d) pridržati za tantijemu predstojništva podružnica (§§ 65. i 74. p.)	5.187,69
Preostatak	K 33.265,44
pribrivši prijenos od prošle godine	19.640,31
skupa	K 52.905,75

predlažemo, da se ovako porazdijeli:

e) da se poda kao nagrada gg. članovima revizijskoga odbora K 1.000,—
f) da se prenese u pričuvnu zakladu akcionara još 7.279,29
g) da se plati superdividenda 1% 20.000,—
h) da se honoriraju prisutnice 2.000,—
i) da se dade na raspolaganje uprav. vijeću za dobr. i prosv. svrhe 31.279,29
a ostatak od K 21.626,46

da se prenese na novi račun.

Bude li primljen naš prijedlog, kupon naših akcija isplaćivat će se od 1. aprila o. g. sa K 30, a pričuvna zaklada akcionara narasti će na K 250.000.

Prošle godine otiela je nemila smrt g. Dr. Pera Klaića, koji je bio članom predstojništva naše podružnice u Zadru od njezinog osnivanja, te je zdušno promicao interese našeg zavoda. Slava mu!

Pošto ove godine istupaju gg. Ivo Stjepović i Antun Zago iz upravnog vijeća (§ 22. prav.) a gg. Dr. Ljudevit Marotti i Ivo Račić iz revizijskoga odbora (§ 20. prav.) metnuli smo na dnevni red biranje novih članova. Članovi te istupaju mogu biti ponovno birani.

Molimo glavnu skupštinu, da izvoli primiti na znanje naš izvještaj, te podijeliti nama i revizijskom odboru apsolutorij.

Upravno vijeće.

AKTIVA

RAČUN RAZMJERE

PASIVA

	Kruna	para		Kruna	para
Gotovina	174.242	41	Akcionarna glavnica	2.000.000	—
Mjenice	3.231.897	14	Pričuvna zaklada	235.208	84
Dužnici	7.085.387	56	Mirovinska zaklada	9.766,20	—
Vrijednosni papiri	1.005.648	42	kamati po § 63. pravilnika	3.688,31	13.454
Predumovi	363.760	47	Uloži na knjižice	1.797.840	34
Valute i devize	19.131	87	Vjerovnici	7.512.808	29
Mjenice na unovčenje	1.110	35	Ustupljene mjenice	225.440	72
Mjenice na unovčenje	10.788.745	92	Prihvati i jamčevine	8.922	88
Polozi	55.766	44	Nepodignuta dividenda	270	—
Nekretnine (zgrada u Šibeniku)	40.489,76	—	Prelazne stavke	9.562	—
Namještaj i pribor	4.048,97	36.440	Vlasnici pologa	10.788.745	92
otpis	—	—	Dobitak	169.877	87
	22.762.131	37		22.762.131	37

GUBITAK

RAČUN GUBITKA I DOBITKA

DOBITAK

	Kruna	para		Kruna	para
Kamati			Prenos dobitka od god. 1909.	19.640	31
uložaka	69.626,29	—	Kamati		
tekućih računa	226.059,87	295.686	mjenica	162.255,83	—
Upravni troškovi	109.069	02	tekućih računa	301.354,29	—
Porezi i pristojbe	47.246	60	vrijednosnih papira	42.498,75	—
Otpisi			predumova	11.114,17	—
od namještaja i pribora	4.048,97	—	razni	27.868,56	545.091
od dubioznih	8.035,03	12.084	Dobici: od deviza, efekata i valuta	32.644	97
Dobitak	169.877	87	Providba	36.586	77
	633.963	65		633.963	65

U Dubrovniku, dne 31. decembra 1910.

Ravnatelj:
Stjepo Gjivić, s. r.Za knjigovodstvo:
Kristo Galjuf, s. r.

Ispitano, sa glavnim i pomoćnim knjigama suglasno i u redu pronađeno.

Revizijski odbor:

Andro Puljizević, s. r.

Ivo M. Račić, s. r.

Dr. Ljudevit Marotti, s. r.

Dr. Filip Smolčić, s. r.

Dr. Vice Svilokos, s. r.

R A Z V O J
HRVATSKE VJERESIJSKE BANKE
 kroz zadnjih pet godina poslovanja.

	1906.		1907.		1908.		1909.		1910.	
	Stanje	Porast prema 1905.	Stanje	Porast prema 1906.	Stanje	Porast prema 1907.	Stanje	Porast prema 1908.	Stanje	Porast prema 1909.
Ulozi na knjizice	840.961 95	73.087 24	1.192.192 81	351.230 86	1.356.640 65	164.447 84	1.641.597 79	284.957 14	1.797.840 34	156.242 55
Vjerovnici u tekućem računu	4.887.958 98	1.583.929 79	5.844.621 55	956.662 57	6.408.726 86	564.105 31	6.653.028 30	244.301 44	7.512.808 29	859.779 99
Mjenice	3.339.532 02	694.970 34	4.044.140 08	704.608 06	3.699.122 77	- 345.017 31	3.090.546 38	- 608.576 49	3.231.897 14	141.350 76
Papiri od vrijednosti	514.109 13	99.464 57	577.691 39	63.582 26	779.524 04	201.832 65	940.177 58	160.653 54	1.005.648 42	65.470 84
Predjmovni na vrijednosne papire	300.948 95	80.814 72	348.346 38	47.397 43	344.217 76	- 4.128 62	339.065 23	- 5.152 53	363.760 47	24.695 24
Dužnici u tekućem računu	2.172.168 90	346.856 75	3.211.983 29	1.039.814 39	4.705.500 19	1.493.516 90	5.262.540 61	557.040 42	7.085.387 56	1.822.846 95
Dobitak	77.180 01	10.183 51	112.276 12	35.096 11	103.853 02	- 8.423 10	111.524 03	7.671 01	169.877 87	58.353 84
Prilivna zaklada akcionara	60.000 -	30.000 -	130.000 -	70.000 -	140.000 -	10.000 -	160.000 -	20.000 -	1) 250.000 -	90.000 -
Dividende	6% 30.000 -	1% 5.000 -	6% 60.000 -	- - - -	6% 60.000 -	- - - -	6% 60.000 -	- - - -	120.000 -	60.000 -
Promet	118.981.600 18	40.752.132 52	192.957.674 80	73.976.074 62	201.901.663 48	8.943.988 68	275.627.855 87	73.726.192 39	397.468.739 95	121.840.904 08

1) Ako bude prihvaćen prijedlog upravnog vijeća.